

A BIZOTTSÁG AJÁNLÁSA

(2005. május 27.)

az euro-érmék hitelesítéséről és a pénzforgalom számára alkalmatlan euro-érmék kezeléséről

(az értesítés a C(2005) 1540. számú dokumentummal történt)

(2005/504/EK)

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 211. cikkére,

mivel:

- (1) Az euro pénzhamisítás elleni védelméhez szükséges intézkedések megállapításáról szóló, 2001. június 28-i 1338/2001/EK tanácsi rendelet ⁽¹⁾ előírja, hogy a hitelintézetek és a szakmai tevékenységként bankjegyek és érmék szétválogatásával és közforgalomba bocsátásával foglalkozó egyéb intézmények, beleértve azokat is, amelyek tevékenysége különböző pénznemek bankjegyeinek vagy érmeinek átváltásából áll, így például a pénzváltóhelyeket, kötelesek legyenek kivonni a forgalomból azokat az euro-bankjegyeket és euro-érméket, amelyekről tudják vagy alapos okkal feltételezik, hogy hamisak, és ezeket átadni a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságoknak.
- (2) Jelenleg nem létezik olyan egységes gyakorlat, amely biztosítaná a hamis érmék felderítését és forgalomból való kivonását. Ez azt a veszélyt rejti magában, hogy a szándékosan vagy tévedésből forgalomba hozott hamis érmék, illetve euro-érmére emlékeztető egyéb tárgyak a forgalomban használatban maradnak, és ezzel zavart vagy kárt okozhatnak az érmehasználók között.
- (3) Az automatikus szétválogatás útján történő érme-hitelesítési eljárás számos tárgyat kiszűr, többek között a hamis érméket, illetve a valódi, de a pénzforgalom számára alkalmatlan euro-érméket. A használhatatlan valódi érméket a vállalatok és a magánszemélyek is eljuttatják a hatáskörrel rendelkező hatóságok részére.
- (4) A nemzeti hatóságok részére nem létezik egységes előírás ezen használhatatlan valódi érmék kezelésére és értékük megtérítésére vonatkozóan, ami eltérő eljárásmodokat eredményez az euro-övezet egyes országai között, és az ilyen euro-érmék különböző értéken való megtérítését eredményezi.
- (5) Az 1338/2001/EK rendelet 6. cikke érvényesülésének előmozdítása érdekében célszerűnek látszik elfogadni egy olyan eljárást, amely képes a forgalomban részt vevő euro-érméket hitelesíteni, valamint a hamis érméket, az euro-érmére emlékeztető tárgyakat, illetve a forgalom számára alkalmatlan euro-érméket a készpénzforgalomból kiszűrni.

- (6) Annak érdekében, hogy a valódi, de a forgalom számára alkalmatlan euro-érmék tekintetében is egységes szabályozási környezet jöjjön létre, szükségesnek tűnik megalkotni az ilyen érmék kezelésére és értékük megtérítésére, illetve cseréjükre vonatkozó irányelveket,

AJÁNLJA:

I. RÉSZ

FOGALMAK ÉS AJÁNLOTT GYAKORLATOK

1. cikk

Fogalommeghatározások

Ezen ajánlás alkalmazásában:

- a) „euro-érmék hitelesítése”: az euro-érmék hitelességének vizsgálata automatizált elektromechanikai vagy kézi eljárással. Az eljárás során kiszűrjük a hamisítványokat, a valódi, de a forgalom számára alkalmatlan euro-érméket, az euróhoz hasonló idegen érméket, illetve az egyéb fémtárgyakat, például az euróhoz hasonló medálokat és névleges érméket;
- b) „forgalom számára alkalmatlan euro-érmék”: a forgalomban részt vevő olyan valódi euro-érmék, amelyek hibásak, illetve amelyek műszaki jellemzői és azonosítójegyei a viszonylag hosszú forgalmi élettartam vagy véletlen folytán jelentősen megváltoztak (méret, tömeg, szín, korrózió, peremsérülés), továbbá amelyeket nem hamisítási céllal szándékosan módosítottak. E dokumentum alkalmazásában – különös tekintettel a műszaki jellemzőkre – azok az érmék minősülnek forgalom számára alkalmatlannak, amelyek valamely méret-jellemzője legalább 0,30 milliméterrel és/vagy tömege legalább 5 %-kal tér el az adott euro-érme megfelelő szabványértékétől.

2. cikk

Ajánlott gyakorlatok

A tagállamok ezen ajánlás II. részének rendelkezései szerint hajtják végre vagy felügyelik a területükön forgalomban lévő euro-érmék hitelesítését.

A tagállamok ezen ajánlás III. részének rendelkezései szerint fogadják el a forgalom számára alkalmatlan euro-érmék kezelésére, értékük megtérítésére, illetve cseréjére vonatkozó egységes szabályokat.

⁽¹⁾ HL L 181., 2001.7.4., 6. o.

II. RÉSZ

AZ EURO-ÉRMÉK HITELESÍTÉSE

3. cikk

Hitelesítési és vizsgálati követelmények

Az euro-érmék közül a következő címleteket kell feltétlenül hitelesíteni: kéteurós, egyeurós, ötven centes.

A hitelesítést központilag, illetve az érmekezelési eljárás keretében kell végrehajtani. Ezen okból, az ajánlás 4–6. cikkében meghatározott hitelesítési eljárások alkalmazására is tekintettel a tagállamok kapcsolatot tartanak a hitelintézetekkel és a szakmai tevékenységként készpénzkezeléssel foglalkozó egyéb érintett intézményekkel.

Az éves szinten tagállamonként hitelesítendő euro-érmék mennyisége az adott tagállam által az előző év végéig kibocsátott megfelelő címletek összesített nettó mennyiségének legalább 10 %-a legyen. A megfelelő mennyiségű euro-érme – a 4–6. cikkel összhangban történő – hitelesítésének biztosítása érdekében a tagállamok ellenőrzéseket hajtanak végre kellő számú hitelintézetnél, illetve szakmai tevékenységként készpénzkezeléssel foglalkozó egyéb intézménynél.

4. cikk

A szétválogató berendezések ellenőrző vizsgálata

A szétválogató berendezések működésének ellenőrzését – egy esetleges szétválogatási vizsgálat után – érzékelési vizsgálattal kell végrehajtani az alábbi módon:

1. A szétválogatási vizsgálat célja annak megállapítása, hogy a berendezés képes-e megfelelően szétválogatni az euro-érmék összes címletét. A vizsgálatot akkor kell alkalmazni, ha a szétválogatási kapacitásra nem léteznek nemzeti előírások.

A szétválogatási vizsgálatba címletenként legalább száz darab valódi euro-érmét kell bevonni. A különböző címletű érméket össze kell keverni, és a berendezésen háromszor át kell futtatni.

A berendezésnek minden egyes tesztmenetben legalább 98 %-os elfogadási arányt kell teljesítenie. Amennyiben a szétválogatási és érzékelési vizsgálatához használt valódi euro-érmék jellemzői igen közel esnek az euro-érmékhez meghatározott küszöbértékekhez, alacsonyabb elfogadási arány is megengedhető.

A berendezés által kiszűrt minden egyes valódi érmét újra kell vizsgálni. Három egymást követő próba után minden valódi érmenek át kell mennie a teszten.

2. Az érzékelési teszt célja annak ellenőrzése, hogy a berendezés képes-e kiszűrni az euro-érmék szabványainak nem megfelelő, euro-érmékhez hasonló tárgyakat, különösen a hamisított érméket.

Az érzékelési teszthez a hamis érmék minden egyes érintett címletéből mintapéldányok szükségesek, az euro-érmékhez hasonló tárgyak, illetve a nem euro-érmék előállításához használt anyagokra is vonatkozó leírással együtt. Erre a célra azokat a reprezentatív érmesorozatokat kell használni, amelyeket a nemzeti érmeszakértői központoknál (CNAC) vagy az Európai Műszaki és Tudományos Központnál (ETSC) helyeztek letétbe. Ezeket az érmesorozatokat a nemzeti érmeszakértői központokkal együttműködésben az Európai Műszaki és Tudományos Központ határozza meg és frissíti.

Ezeket a hamis érméket az ETSC-vel való konzultáció után megfelelő számú valódi érmevel összekeverik, és háromszor átfuttatják a berendezésen. A berendezésnek mindhárom tesztmenetben ki kell szűrnie a hamis érméket.

3. A nemzeti szabályozásra tekintettel az ebben a cikkben előírt vizsgálatokat legalább évente egyszer végre kell hajtani minden egyes szétválogató berendezésen a 3. cikknek megfelelően kiválasztott intézményekben, ahol hitelesítést végeznek.

Article 3.

5. cikk

További lehetséges vizsgálatok az érmeszakértői központoknál vagy az ETSC-nél

Annak érdekében, hogy a szétválogató berendezések gyártóinak módja legyen a berendezések kezdeti beállításához szükséges információk beszerzésére, a vizsgálatokat egyes érmeszakértői központoknál, az ETSC-nél vagy kétoldalú megállapodás alapján a gyártó telephelyén is végre lehet hajtani. A vizsgálatokat az ETSC-vel egyeztetve meghatározott bizalmas körülmények és titoktartási feltételek mellett kell végrehajtani.

Az érmeszakértői központnál vagy az ETSC-nél végrehajtott vizsgálatról jelentés készül, amelynek eredeti példányát az érintett intézmény, másolatát pedig az ETSC kapja meg. Az összehasonlító célra felhasználható jelentést legalább három évig meg kell őrizni.

A jelentésnek minimálisan tartalmaznia kell a bevizsgált berendezés típusmegjelölését, a vizsgálat eredményeit és az általános értékelést, a vizsgálatokhoz használt mintasorozatokat pontos összetételét, az elfogadási kritériumokat, valamint a dátumot és a felelős személy aláírását.

Az érmeszakértői központok és az ETSC nyilvántartást vezetnek a telephelyen tesztelt szétválogató berendezések teljesítményéről. Az ezen cikk második bekezdésében előírt vizsgálatokat sikeresen teljesítő szétválogató berendezések összevont, tájékoztató jellegű listája megtekinthető az érmeszakértői központoknál vagy az ETSC-nél.

6. cikk

Auditálás és jelentések

A tagállamok legalább az alábbi szempontok szerint folyamatosan vizsgálják, hogy a 3. cikknek megfelelően kiválasztott intézmények milyen mértékben képesek eleget tenni az euro-érmék hitelesítésének:

- a hamisítványok, a forgalomban számára alkalmatlan érmék és az euro-érmékhez hasonló tárgyak felderítéséhez kapcsolódó írásos szabályzat és szervezeti infrastruktúra megléte a szétválogató központban,
- a szabályzat végrehajtására kinevezett szakképzett személyzet,
- megfelelő műszaki erőforrások, illetve a gyártónak a szétválogató berendezések teljesítményére vonatkozó első jelentése,
- olyan írásos karbantartási terv megléte, amely biztosítja a szétválogató berendezések eredeti teljesítményének fenntartását,
- minimális írásos szabályzat megléte azokra az eljárásokra vonatkozólag, amelyek meghatározzák, milyen formában kell végrehajtani az euro-érmék szétválogatását, illetve a hamisítványok és gyanús érmék átadását az illetékes nemzeti hatóságoknak a legrövidebb időn belül,
- a hitelesítésnek alávetett érmék mennyisége.

A fenti szempontok alapján a 3. cikkben előírt vizsgálatok alkalmával egyszerűsített auditálás is végrehajtható és egyszerűsített jelentés készíthető, a nemzeti előírások betartása mellett.

A tagállamoknak évente jelentést kell benyújtaniuk a hitelesítési tevékenységről az ETSC-hez, amelynek tartalmaznia kell az ellenőrzéseket és auditálásokat, a hitelesített euro-érmék mennyiségét, valamint a kiszűrt tárgyak típusonkénti arányát a forgalomban részt vevő címletek szétválogatott mennyiségéhez képest.

III. RÉSZ

A PÉNZFORGALOM SZÁMÁRA ALKALMATLAN EURO-ÉRMÉK KEZELÉSE

7. cikk

A forgalom számára alkalmatlan euro-érmék értékének megtérítése, illetve cseréje

A tagállamoknak biztosítaniuk kell a forgalom számára alkalmatlan euro-érmék értékének megtérítését, szükség esetén cseréjét, amelyek címletét az adott tagállamban vagy az euro-övezeten kívül letelepedett vállalatok, illetve magánszemélyek részére a nemzeti előlaptól függetlenül kell megállapítani. A 12. cikkben előírt felülvizsgálatra való tekintettel a tagállamoknak a használhatatlan érmék értékének megtérítésével kapcsolatban hasonló feltételeket kell biztosítaniuk annak érdekében, hogy az érmék kivonását elrendelő országtól függetlenül mindenütt módot adjanak az érmebevéltásra.

A tagállamoknak joga van elutasítani a szándékosan módosított valódi euro-érmék értékének megtérítését, amennyiben ez a nemzeti gyakorlattal vagy hagyományokkal ellentétes (az uralkodó képmásának meggyalázása, a kibocsátó hatóság méltóságának megsértése stb.).

8. cikk

Kezelési díj

A használhatatlan érmék értékének megtérítéséért, illetve cseréjéért általában kezelési díjat kell fizetni. A díj az egész euro-övezetben egységes, értéke a beváltandó érmék névértékének 5 %-a.

Címletenként és évente egy beszolgáltató intézménytől legfeljebb egy kilogramm használhatatlan érme mentesülhet az első bekezdésben említett díjfizetési kötelezettség alól.

Egy-egy zsák vagy doboz érme névértékének 15 %-át kivető pótdíj számítható fel, ha a zsák vagy doboz hamisítványokat tartalmaz, vagy válogatási hibát rejt, például rosszul szétválogatott érméket, eurótól eltérő érméket, illetve nem azonosítható címletű vagy egyéb hiányossággal rendelkező euro-érméket, amennyiben ezek a szétválogatási hibák a 10. cikk szerinti részletesebb vizsgálatot szükségessé tevő mértéket érnek el.

A tagállamok hozhatnak általános kezelésidej-mentességre vonatkozó rendelkezéseket is olyan esetben, amikor a beszolgáltató intézmények szorosan és rendszeresen együttműködnek a hatóságokkal a használhatatlan euro-érmék forgalomból való kivonásában.

A szállítási és ezzel összefüggő egyéb költségek a beszolgáltató intézményt terhelik.

A hatóságokhoz beszolgáltatott hamisítványok után semmiféle kezelési vagy egyéb díj nem számítható fel.

9. cikk

A használhatatlan euro-érmék csomagolása

A beszolgáltató intézménynek címletenként szét kell válogatnia az érméket olyan szabványos zsákokba vagy dobozokba gyűjtve, amelyek megfelelnek az egyes megkeresett tagállamokban érvényes szabványoknak. A szabványok figyelmen kívül hagyása a beváltás visszautasítását vonhatja maga után.

A csomagolásra vonatkozó nemzeti szabványok hiányában a zsákok vagy dobozok tartalmát az alábbiak szerint kell összeállítani:

- 500 darab érme két- és egyeurós címletekből,
- 1 000 darab érme ötven-, húsz- és tízcentes címletekből,
- 2 000 darab érme öt-, két- és egycentes címletekből.

Minden egyes zsákon vagy dobozon világosan fel kell tüntetni a beszolgáltató intézmény nevét, a tartalmazott értéket és címleteket, a tömeget, a csomagolás dátumát és a zsák vagy doboz sorszámát. A beszolgáltató intézménynek csomagjegyzéket kell kiállítania, amely tartalmazza az összes beadott zsákot, illetve dobozt.

Amennyiben a használhatatlan euro-érmék összes mennyisége nem éri el a fenti szabványokat, a használhatatlan euro-érméket címlet szerint kell szétválogatni, és nem kötelező a szabványos csomagolás használata.

10. cikk

Ellenőrzések a tagállamok által

(1) A tagállamoknak a beszolgáltatott használhatatlan érmékkel kapcsolatban a következőket kell megvizsgálniuk:

- a zsákokon vagy dobozokon feltüntetett mennyiséget,
- a hitelességet, azaz hogy nem tartalmaznak-e hamisítványokat,
- külalak és megjelenés, azaz hogy megfelelnek-e a 7. cikk rendelkezéseinek.

(2) A beszolgáltatott érmék mennyiségvizsgálatát a zsákok vagy dobozok tömegének leméréssel kell végrehajtani. A 9. cikk második bekezdésében említett szabványos csomagolás tekintetében 2 %-os alsó és 1 %-os felső toleranciaküszöböt kell alkalmazni. Ha a nemzeti csomagolási szokások a fenti szabványoktól eltérnek, az előbb említettnek megfelelő vizsgálatot kell végrehajtani. Ezenfelül minden zsák vagy doboz esetében meg kell vizsgálni a látható szabálytalanságokat.

Amennyiben valamely zsák vagy doboz tömege kívül esik az engedélyezett tartományon, az adott zsák vagy doboz teljes mennyiségét fel kell dolgozni.

(3) A hitelességre és a külső megjelenésre vonatkozó vizsgálat mintavétellel is végrehajtható. A 2 EUR, 1 EUR, 0,50 EUR, 0,20 EUR és 0,10 EUR címletekből a beszolgáltatott mennyiség legalább 10 %-ának megfelelő reprezentatív mintát kell megvizsgálni.

(4) A hitelességi vizsgálatot a (3) bekezdésben említett mintákon az alábbiak szerint kell végrehajtani:

- i. mechanikus, illetve automatikus szétválogatás esetén a berendezéseket az ezen ajánlás II. részében előírt eljárásoknak megfelelően kell beállítani;
- ii. egyéb esetekben a nemzeti érmeszakértői központok előírásait kell alkalmazni.

Ha akár csak egyetlen hamisítvány is előkerül, a zsák vagy doboz teljes mennyiségét hitelesíteni kell.

(5) A külalakra és megjelenésre vonatkozó vizsgálatokat a (3) bekezdésben említett mintákon kell végrehajtani annak megállapítása érdekében, hogy a zsák vagy doboz rejt-e valamilyen hiányosságot, például rosszul szétválogatott érméket, eurótól eltérő érméket, illetve nem azonosítható címletű euro-érméket. Amennyiben az említett hiányosságok 1 %-nál nagyobb arányban fordulnak elő, a megfelelő zsákot vagy dobozt újra meg kell vizsgálni, és a nem visszaváltható érmék arányát az alábbi módszerek valamelyikével kell meghatározni:

- i. minden egyes érintett zsák vagy doboz által tartalmazott teljes érmemennyiséget kézzel kell átvizsgálni a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok által meghatározott módon;
- ii. a (3) bekezdésben említett 10 %-on kívül a zsák vagy doboz további 10 %-ának megfelelő mintát kell a külalak és a megjelenés szempontjából megvizsgálni. Ezután a két mintában egyenként megállapított nem visszaváltható érmék arányát össze kell vonni, és ezt kell kivetíteni a zsák vagy doboz teljes tartalmára.

11. cikk

Tájékoztatás és kommunikáció

A tagállamok évente jelentést készítenek a visszaváltott, illetve kicserélt használhatatlan euro-érmékről a Bizottság és a gazdasági és pénzügyi bizottság (EFC) számára. A jelentésnek tartalmaznia kell az ilyen érmék mennyiségét és címleteit. A Bizottság ezenkívül rendszeres jelentést készít az EFC számára.

A tagállamok biztosítják, hogy a visszaváltással vagy cserével, továbbá egyes speciális szokványokkal, például a csomagolási szabványokkal és a díjakkal kapcsolatos szolgáltatások adatait a megfelelő weboldalon és a megfelelő kiadványokban közzéteszik.

IV. RÉSZ

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

12. cikk

Felülvizsgálat

Ezen ajánlás közzétételét követően három évvel a jelenlegi szabályokat felül kell vizsgálni azoknak a tapasztalatoknak a tekintetében, amelyek többek között a használhatatlan érmék értékének megtérítésével és cseréjével kapcsolatos, a 7. cikkben előírt feltételek harmonizálására, a 8. cikkben meghatározott kezelési- és eltérési mentességek eltörlésének indokoltságára, a beváltott használhatatlan érmék tagállamok közötti elszámolását célzó kompenzációs mechanizmus lehetséges bevezetésére, valamint az esetleges törvényalkotási feladatokra vonatkoznak.

13. cikk

Címzettek

Ezen ajánlásnak a 974/98/EK tanácsi rendelet⁽¹⁾ 1. cikke szerinti résztvevő tagállamok a címzettjei.

Kelt Brüsszelben, 2005. május 27-én.

a Bizottság részéről
Siim KALLAS
a Bizottság alelnöke

⁽¹⁾ HL L 139., 1998.5.11., 1. o.